EXISTĂ UN CUVÂNT COMPUS *MIAZĂ PĂRESIMI*?

VICTORELA NEAGOE

Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan–Alexandru Rosetti”, Bucureşti
dialectologie@yahoo.com

Cuvinte-cheie: *miază păresi*(*mi*), *genitiv nemarcat*, *sinonime gramaticale*, *tendință de simplificare a flexiunii numelui*, *arii periferice.*

Mots-clés : *miază păresi*(*mi*), *génitif* (*non*) *marqué*, *synonymes grammaticaux*, *tendance à simplifier la flexion du nom*, *aires périphériques.*

Subiectul acestui articol mi-a fost sugerat de studiul lexical onomasiologic, noncontextual, *La carte «mijlocul postului mare»* (*mi-carême*) (I) *de l'Atlas linguistique de la Roumanie*, publicat de Sever Pop în 1933 şi republicat în 1966 în *Recueil posthume de linguistique et dialectologie* (Pop 1966: 89–96).

Limba română a moştenit din latină compusul *miază păresimi* (< lat. *mĕdia(e) qua[d]ra[g]esĭma*) „mijlocul postului Paştelui” şi termenul *păresimi*[1] (< lat. *qua[d]ra[g]esima*) „postul Paştelui”.

> *Miază păresi(mi)* şi *păresimi* fac parte din terminologia religioasă care, prin termenii creştini fundamentali, şi-a păstrat caracterul latin, cu toate că, în perioada evului mediu, serviciul liturgic oficiat în slavonă, peste 500 de ani, în circumstanțe particulare, a contribuit la pătrunderea în limba română a unui număr considerabil de termeni, dar care au o valoare semantică şi simbolică net inferioară celor de origine latină (cf. Pop 1943: 505; Rosetti, ILR: 82, 83; Fischer 1985: 151–152).

Miază păresi(mi) figurează în calendarul sărbătoririlor populare, păstrat, prin tradiție, pe cale orală.

Spre deosebire de calendarul creştin, sărbătoarea se referă la ziua de miercuri, zi care împarte perioada postului de Paşte (care începe imediat după Lăsata secului) în două intervale temporale egale. Această zi fixă (neimpusă de canoanele bisericii) presupune exercitarea unei serii de obiceiuri laice vechi, însoțite de anumite interdicții, practicate cu precădere de segmentul feminin din comunitățile rurale (cf. Marian 1899: 211–220).

[1] Dintre cele trei dialecte sud-dunărene ale limbii române, numai dialectul aromân a păstrat termenul de origine latină: *păreasiñĭ, preasiñĭ* (cf. DDA s.v.).

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

Conservarea sintagmei în anumite zone ale dacoromânei este în strânsă legătură cu perpetuarea anumitor obiceiuri, superstiții şi credințe populare.

În mentalul colectiv tradițional, nerespectarea acestei sărbători poate avea consecințe nefaste asupra stării de sănătate a membrilor comunității rurale, încât aceştia pot deveni fie năuci (bezmetici), fie nu mai au aceeaşi capacitate fizică de a-şi îndeplini muncile cotidiene pe parcursul întregului an (cf. Marian 1899: 214, notele 5, 6).

Manifestarea stării de confuzie şi de neputință, care poate duce până la moartea victimei vizate de anumite forțe malefice, a fost sintetizată printr-o formulare concisă, lapidară a gândirii populare şi extrem de sugestivă: *tând înainte*, *tând înapoi* „atât înainte, atât înapoi", expresie capabilă de a orienta conduita nescrisă a indivizilor din comunitățile tradiționale.

Prin extindere de sens, expresia *tând înainte, tând înapoi*[2] a ajuns să denumească, în anumite zone, în mod explicit sărbătoarea; aceasta devenind sinonimă cu *miază păresimi.* S. Fl. Marian (1899: 211, nota 6) nota că, în Banat, *miezul păresimilor* se zice şi *mijlocul postului* sau *târ nainte, târ napoi.*

Câteva exemple selectate din textele culese şi publicate de Emil Petrovici în Valea Almăjului (Banat) şi în Țara Moților sunt concludente pentru această accepție:

> *miezîle păresimilor*[3] *nu lucră dup-amiazăz. Cine lucră dup-amiazăz atuncea aia boală o are prăstă an: tîr năpoi, tîr nainte, cît merge năinte, merge năpoi* (Petrovici 1935: 43; cf. Marian 1899: 211, 215); *Trîmt arăinte, trîmt arăpoie* „mijlocul postului mare". *Zîce că o depănat o muiere. Apu tăt o depănat păr o murit. Să păzes*[c] *muierile, nu lucră. Cire-a lucra, să paţă ca mini* [a zis femeia aceea când era pe moarte] (ALRT, II : 50, pct. 95).

Observațiile noastre sunt axate pe procedeele de construcție, de comportare gramaticală, a variantelor lexicale descrise de Sever Pop (1933) pentru expresia compusă *miezii păresimilor* (al postului mare).

Studiul lexical onomasiologic la care ne referim s-a bazat pe interpretarea fişelor inedite (nepublicate în ALR I), obținute de savant ca răspuns la chestiunea

[2] Pe harta publicată de Sever Pop (1933: 92), expresia a fost înregistrată (în variante fonetice şi lexicale), ca unic răspuns, într-o arie continuă care cuprinde sudul Crişanei şi vestul Banatului, punctual, în centrul Transilvaniei (pct. 148, 247, 283) şi în sud-vestul Basarabiei (pct. 637, 691), precum şi ca dublet sinonimic al compuselor *miezăle păresimilor, miezî păresi, jumătate-m post, mijlocul postului* (pct. 28, 30, 80, 150, 164, 251, 257, 305, 576; cf. ALR II, I, MN, p. 113, pct. 182, 228, 399). E. Sevastos (1891) consemna expresia în Moldova: *Să nu lucrezi, cumătro, doamne fereşte, că de nu, umbli tând în ici, tând în cole, tând în miezul păreții, că una a lucrat odată şi a umblat tot anul când în colo, când în coace, şi nu i se mai alegea de lucru şi nu ştia ce face şi încotro se duce* (*apud* Marian 1899: 215, nota 1).

[3] Textele reproduse, ca şi exemplele discutate, au fost literalizate. Am păstrat, acolo unde a fost cazul, barele care marchează intonația.

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

indirectă noncontextuală[4] nr. 607 din Chestionarul ALR I[5], în 165 de localităţi anchetate[6] din totalul de 301 de puncte din reţeaua atlasului; astfel, au fost reprezentate exclusiv graiurile din Banat, graiurile septentrionale (Crişana, Ţara Oaşului, Maramureş, centrul şi sudul Transilvaniei), cele din nordul şi sudul Bucovinei, nordul Moldovei, precum şi graiurile din Basarabia şi regiunea transnistreană.

În vederea identificării distribuţiei spaţiale, a semnificaţiilor şi contextelor de ocurenţă a termenului moştenit, *păresimi*, ocurent în majoritatea limbilor romanice (cf. Et. Wb. s.v.; REW[3], 6911 s.v.; Rosetti, ILR: 123), Sever Pop a programat deliberat două întrebări în chestionarul atlasului.

Prima întrebare din chestionar (nr. 607) a vizat noţiunea „mijlocul postului Paştelui" cu referire specială la ziua de miercuri (*ibidem*: 90), iar cea de a doua întrebare (la poziţia 608) a urmărit noţiunea „postul Paştelui", pentru confirmarea conservării termenului moştenit, *păresimi*, obţinut, în formaţii compuse, la întrebarea precedentă.

Lingvistul clujean a constatat că *păresi(mi)* s-a conservat mai ales în sintagma *miază păresimi* (prezentând variante fonetice şi morfosintactice), în timp ce, ca termen independent, el a fost substituit (cu excepţia a cinci localităţi neindicate de autor[7]) (*ibidem*: 90) prin structurile sinonimice *postul mare*, *postul Paştelui*, specifice variantei oficializate de biserică şi adoptate de varianta cultă a limbii[8].

---

[4] Întrebarea a fost formulată astfel: « Comment s'apelle le mercredi de la mi-carême, jour où les femmes comptent les œufs et où tout travail est défendu? » (Pop 1966: 89–90).

[5] Manuscrisul dactilografial al *Chestionarului* ALR I a fost publicat pentru prima oară, în 1989, de către dialectologii din Cluj. Chestionarul conţine un capitol rezervat sărbătorilor religioase la poziţiile 571–633, în care s-a urmărit o serie de particularităţi etnografice şi folclorice.

[6] La data apariţiei articolului, anchetele programate pentru Oltenia, Muntenia, Dobrogea şi Moldova nu erau definitivate (*ibidem*: 89).

[7] În schimb, *păresimi* a fost obţinut ca răspuns la întrebarea nr. 607 „mijlocul postului mare" în trei localităţi izolate: *păresime* (pct. 5 în sudul Banatului), *părească* (pct. 140) şi *păriasimile* (pct. 772) în sud-estul Transilvaniei. Căderea în desuetudine a termenului îşi găseşte confirmarea în răspunsurile obţinute la chestiunea [2781] „postul Paştilor" din ALR II, I, MN, p. 105 şi la chestiunea [2850] „Ce fel de sărbători băbeşti mai cunoaşteţi?" din ALR II, I, MN, p. 113, pct 95, 105, 399.

[8] Spre deosebire de ALR, textele dialectale (ALRT, II: 272, 287) atestă însă termenul *păreasimi* „postul Paştelui" în două localităţi din nord-vestul şi sudul Olteniei în următoarele contexte din care reţinem amănunte suplimentare, referitoare la ritualurile practicate: *Şî stropeşte cu vin morţî. Şî după aia plăteşte fiecare popi*[i] *numile de păreasimi* [pentru ca preotul să-i pomenească numele în biserică în postul mare] (pct. 836) şi *Poartă păresimile* [face pomană în postul Paştilor] *păn la Paşti. Fomeia face colac vinerea şi sâmbăta. Să duce cu el la biserică şi-l citeşte popa* (pct. 872); în subdialectul maramureşean, termenul *păresimi* „postul Paştelui" a fost înlocuit prin sintagmele *miez post*, *postul mare* sau *postul Paştelui*, nu înainte însă de a dezvolta, din semantismul originar, un sens nou cu referire la persoanele vârstnice de sex feminin, învestite să pregătească prescurile necesare pentru slujbă, în toate zilele de sâmbătă cât ţine postul Paştelui: *În tătă sâmbăta de postul mare femeile bătrâne şi văduite duc la beserică prescuri de grâu păntru slujbă. Apoi aceste femei se cheamă* ***părease*** (Papahagi 1925: 161; cf. Drăganu 1927: 746–747).

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

Sever Pop (*idem*: 91) a subliniat importanța materialului înregistrat pentru această noțiune şi pentru alte demersuri interpretative: « Pour le problème de la palatalisation des labiales et pour *d'autres particularités* encore, [s.n. VN.] les formes de *miez* et de *păresimi* sont du plus grand intérêt ».

Perspectiva geografică oferită de anchetele ALR I, I (mai puțin folosite în cazul de față de lucrările lexicografice) ne permite, în comparație cu specificările generale de învechit, popular sau regional date s.v. *miază*, *miază păresimi* şi s.v. *păresimi* de cele cinci dicționare explicative consultate (TDRG, CADE, Scriban, Ciorănescu, DLR), cunoaşterea detailată a extensiunii spațiale a tuturor v a r i a n t e l o r fonetice, lexicale şi, mai ales, g r a m a t i c a l e ale structurilor compuse înregistrate. Sever Pop (1947: 235) atrăgea atenția asupra faptului că « Les cartes linguistiques établies d'après des recherches sur place présentent les phénomènes du langage humain d'une manière plus compliquée que les dictionnaires. Ces photographies reflètent le dernier aspect d'un développement linguistique millénaire »; « Une carte linguistique d'un Atlas n'est pas un article de dictionnaire; elle réclame un peu plus de patience pour être bien examinée. Par son intermédiaire le linguiste entre dans le laboratoire oú se forge le langage humain » (*ibidem*: 236).

Demn de remarcat este însă faptul că majoritatea variantelor lexicale consemnate în arii corelative, pe harta lingvistică redactată de Sever Pop, confirmă datele înregistrate în secolul al XIX-lea de S. Fl. Marian (1899: 211, 220) într-un studiu din domeniul etnografiei.

Harta lexicală onomasiologică publicată (parțial) de Sever Pop înregistrează trei tipuri principale de structuri nominale compuse, comparabile semantic (identice), cu determinant în genitiv (ne)exprimat sau construit prepozițional.

Elementele nominale regente sunt, în arii complementare: *miez*, *miază*, *mijlocul* şi *jumătate*, iar determinanții (cu funcție atributivă) sunt: *păresi(mi)*, *păreți/părete* (formă analogică creată prin etimologie populară)[9] şi *post*. Facem precizarea că atât substantivele determinate citate, cât şi determinanții lor formează arii morfosintactice complementare bine conturate.

Prezența variantelor lexicale şi implicit morfosintactice relevate pe harta lexicală publicată de Sever Pop dovedeşte pregnant că sintagmele sunt percepute de vorbitorii graiurilor ca unități semantice analizabile, formate din două lexeme, exprimând un raport atributiv, „traductibile" în varianta literară, de asemenea, exclusiv, prin două cuvinte, *mijlocul postului (Paştelui)*.

În acest scop, am elaborat, pe baza hărții onomasiologice publicate de Sever Pop, mai multe hărți sintetice morfosintactice.

[9] Cf. Bogrea 1971 [1925]: 120; Pop 1933: 91; În sprijinul interpretării etimologiei populare citățm un fragment din textul cules într-o localitate situată pe malul Nistrului, în sud-estul Basarabiei, de P. V. Ştefănucă (1937: 68): *La miezul părețîlor sărbiazî, numără cîti ouî au. O fimei perié în zîua di miezu – Cumătrî Măriucî, nu perié az, cî-i miezu părețîlor. Ti-i bati cu capu di părej* [...].

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

Prima hartă are în vedere distribuția substantivelor regente menționate, în funcție de *opoziția* de gen (*miez, miază*) şi de număr (*miezii*, *miazăle*), sub aspectul desinențelor şi al articolului.

Singularul masculin nearticulat *miez* formează o arie distinctă în extremitatea nordică a dacoromânei (Sălaj, Maramureş, Bistrița Năsăud), cu extindere în Bucovina de nord (pct. 388, 391).

Forma articulată *miezul* este răspândită în Basarabia, în Bucovina de nord şi de sud şi punctual în sud-estul Crişanei (pct. 87). În punctul 122 (regiunea Sibiu), a fost notată forma *amiezu*[l][10]: *amiezu păresimilor*.

Forma de masculin plural articulat *miezii* (din *miezii păresi*) se întâlneşte în centrul Transilvaniei într-o arie discontinuă, punctuală, fracturată (dislocată), pe direcția nord-sud, de infiltrarea expresiei sinonimice din varianta cultă, *mijlocul (postului)*. Expresia *mijlocul (postului)* apare punctual şi în alte zone din Transilvania (pct. 65, 164[11], 180) şi în Transnistria (pct. 464). Aria sinuoasă a sintagmei *mijlocul postului* oferă o imagine sugestivă a modului în care se propagă „sinonimele noi" din varianta standard, în defavoarea expresiei vechi, *miază păresi(mi)*, care prezintă o regresie distribuțională evidentă.

În sudul subdialectului crişean, în Munții Apuseni, în sud-vestul (pct. 109, 129, 136) şi în nord-estul Transilvaniei (pct. 218, 223, 227) este ocurent femininul singular *miază*.

Într-o arie largă, clar conturată, care cuprinde cea mai mare parte a subdialectului bănățean, inclusiv graiurile vorbite în Banatul sârbesc,[12] şi sud-vestul Transilvaniei (Țara Hațegului) este atestat substantivul feminin la plural articulat: *miazăle*.

În puncte izolate, ca prim element al formațiunii compuse determinate exclusiv de lexemele cu valoare atributivă *post / de post / postului*, au fost notați, din aceeaşi serie sinonimică, următorii termeni: *jumătatea* (postului) (pct. 200); *(la) jumătate* (postul) (pct. 190, 337, 350, 392); *jumăta* (de post) (pct. 103, 397, 398, 401, 645, 667); *jumătățirea* (postului) (pct. 93, 270) şi *mijlocirea* (postului) (pct. 96)[13].

În poziția de termeni dependenți prin relația de subordonare față de numele regent, *păresi(mi), păreții / părete* şi *post*, sinonime ocurente în distribuție regională complementară în formațiile nominale compuse, prezintă, în planul expresiei, atât mărci morfologice specifice de genitiv (care se încadrează în normele limbii literare) (vezi harta 2), cât şi forme nemarcate, identice cu cele de nominativ-acuzativ, relevante pentru anumite arii (vezi harta 3); mult mai rar, apar

[10] Ovid Densusianu (HLR, II: 456) consideră femininul *amiază* din *amiază-noapte,* atestat în secolul al XVI-lea, ca fiind „probabil o greşeală".

[11] În localitatea Fântâna (Târnava Mare), reprezentată de punctul cartografic nr. 164 în ALR I, I, coexistă în variație liberă trei formațiuni compuse sinonime: *mijlocul postului*, *miezii părezii* şi *tîrt înainte, tîrt îndărăpt.*

[12] ***Miezîle părieşîmilor****: duo zîle-ntr-una. Până nămiazăț lucrăm, a dînămiazăț în dă sară nu lucrăm, că e sărbătoari* (ALRT, II: 11, pct. 4).

[13] În punctele cartografice 93, 96, 103, 270, 401, 645 circulă şi variantele vechi: *miezii păresi* (pct. 93, 96, 103, 270), *miezu păresilor* (pct. 645) şi *miezî păreții* (pct. 401).

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

construcţii atributive prepoziţionale, formate cu prepoziţia *de* + acuzativul, echivalente cu genitivul[14] (vezi harta 4).

Pe harta nr. 2 am proiectat variantele diatopice ale atributului substantival în genitiv[15], marcat, în planul expresiei, prin indici specifici flexiunii nominale, iar pe harta nr. 3, pe cele ale genitivului nonmarcat[16], asupra cărora ne vom opri în expunerea de faţă.

Determinanţii *părească, păresimi* şi *păreţi*, indiferent de caracteristicile morfologice ale elementelor regente, prezintă forme de genitiv marcate flexionar, pe cea mai mare parte a teritoriului cercetat (vezi harta 2).

Remarcăm faptul că determinantul *părească* formează două arii discontinue, constituite ca urmare a extinderii expresiei culte, *mijlocul postului* (în unele puncte, complinit de substantivul *Paşte* sau de adjectivul *mare*), în centrul Transilvaniei şi în Bucovina de nord (pct. 370, 378, 381, 385, 387), iar *păresimi* se întâlneşte în sudul şi centrul Banatului şi într-o microarie din sudul Transilvaniei (pct. 122, 170); în Basarabia apare, cvasigeneral, varianta analogică *păreţi* (pluralia tantum).

Genitivul nemarcat (cu formă invariabilă, identică cu nominativ-acuzativul), ocurent în sintagmele *miază părească* (pct. 56, 63, 227, 243), *miază păresimi* (pct. 30, 129, 136), *miezî păre(a)să* (pct. 305), *miezî păresimi* (pct. 131), *miezăle părează̆le* (pct. 35, 69), *miezăle părească* (pct. 85, 107, 118), *miezăle păreasimi* (pct. 26, 831), a fost înregistrat în cea mai mare parte a subdialectului bănăţean şi în sud-vestul Transilvaniei; varianta *miez post* se întâlneşte într-o arie clar conturată în extremitatea nordică a dacoromânei (Sălaj, Marmureş, Bistriţa Năsăud), cu extindere spre Bucovina de nord (pct. 388, 391), iar varianta *miezu/miezii păreţî[i]* este răspândită în Basarabia şi Transnistria, în două arii separate de *miezu păreţilor* (cf. h. 2 şi 3), iar *mezu părete* în centrul Transilvaniei (pct. 160).

Sinonime sintactice sunt semnalate şi în legătură cu grupurile *mijlocu postul* (pct. 125, 680) şi *jumătate postu[l]* (pct. 337, 347, 350, 385). Este uşor de văzut că, indiferent de termenii care formează unitatea lexicală, determinanţii *post*, *păreţîi/părete* care au înlocuit corespondentul semantic *păresimi*, în anumite arii dialectale, se integrează tiparului sintactic arhaic prin nemarcarea cazului oblic.

[14] Prepoziţia *în* a fost notată în două localităţi din Banat: *jumătate-m post* (pct. 59) şi *miezîle-m păreasimi* (pct. 79).

[15] Am făcut abstracţie de variantele lexicale şi gramaticale (masculin / feminin; singular / plural; articulat / nonarticulat) ale substantivelor regente.

[16] Fără a suspecta o filiaţie directă între fenomene similare, merită să amintim, de pildă, confuzia formală între genitiv şi nominativ în procesul de reducere a flexiunii nominale, atestată în latina târzie (Cazacu 1947: 101; Mihăescu 1960: 155; Stati 1961: 74; Väänänen 1967: 117; Iliescu 2006: 215), în limbile romanice vechi: franceza, provensala (Väänänen 1967: 122), în italiana veche (Valentini 2015: 466, nota 1, 470), precum şi în limba română veche la numele de persoană cu formă invariabilă (Diaconescu 1970: 223) şi la numele topice (cf. Puşcariu 1931: 501; Drăganu 1943: 20, nota 2).

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

Din perspectivă strict sincronică, grupurile de cuvinte discutate, formal juxtapuse, indică cu claritate un raport de subordonare.

Acest tip de construcție sintactică este relevant pentru graiurile marginale, aflate la periferia ariei centrale de circulație a substantivului atribut cu forme cazuale (vezi h. 3).

Analiza formațiunilor compuse prezintă interes pentru exprimarea raportului atributiv sub aspect formal şi funcțional.

Miez, miază şi jumătate cu accepția „mijloc", ca substantive regente, au selectat şi alți determinanți nominali cu funcție de atribut, n e m a r c a t la genitiv în planul expresiei sau exprimat prepozițional cu prepoziția *de*: *miază cale*[17]*, miază cărare, miază coastă, jumătate postul, jumătate codru, jumătate satul, jumătate vara* (ALR II, s.n., III, h. 782 [2422] „În toiul verii", pct. 272, 353) vs *miez de cale, miază de noapte, jumăta de post, (la) jumătate de sat, jumătate de cale*.

Compusele citate cu *miez, miază*, în pofida vechimii lor, nu sunt sudate. Ele sunt atestate mai ales în producțiile folclorice (versificate sau în proză), cu circulație orală, precum şi în descântece care păstrează anumite expresii fixate prin tradiție:

În Țara Oaşului:

Când o fost la ***miezã-miezî cale***
Să-ntălni cu-o fată mare

în raport de variație liberă cu

Cân fuse la ***miez de cale***
Să tâlnirã (Muşlea 1932: 202).

În Maramureş, în descântece:

Când am fost în ***miez de miez de cale***
M-am tâlnit cu marele
Cu tarele
Cu zâna
Cu presâna
Cu Magdalina (Papahagi 1925: 132),

în comparație cu:

[17] Într-un descântec cules în timpul celui de al Doilea Război Mondial, în localitatea Subotți, regiunea Kirovograd, Ucraina (*apud* REB, II: 208–209), a fost atestat, într-o construcție ambiguă, substantivul *mijloc*, articulat, urmat de determinantul *cale*, la forma de nominativ-acuzativ: „*Da mi-o ajuns / Pâr la* ***mijlocu cale*** */ Da! strâgările / Nearătările / Înainte mi-o ieşît*", corespunzând, semantic şi sintactic, construcției *miază cale*.

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

*Cân o fost în **miază cale***
S-o tâlnit
Cu noauă pocitori (*ibidem*: 133).

În descântece vechi (pentru şarpe şi strigoi), păstrate în manuscrisele din secolele al XVII-lea – al XIX-lea (Timotin 2010), sunt atestate, de asemenea, construcțiile în următoarele contexte:

> *Eu purceş pre cale, pre cărarea. Când fu îm **madză cale**, pre Iuda tâmpinai* [...] (*apud* Timotin 2010: 276, textul XXXV) şi [...] *şade sfântul măcinic Nichita* [...] *şi păzeaşte de la **miază de noapte** până la cântători şi de la cântători până în vărsat de zori, ca un stan de piatră denaintea uşii* (*ibidem*: 323, textul LXXXI).

În acte testimoniale, de proprietate funciară, originare din Bucovina din secolul al XVIII-lea şi de la începutul secolului al XIX-lea, a fost consemnată expresia *miază coastă*.

> [...] *unde s-au făcut movilă şi s-au pus **piatră hotar**, iară de la movilă merge drept spre **miază coastă**, spre piciorul lui Iacob* [...] *s-au pus altă **piatră hotarnică*** (a. 1793, Stefanelli 1915: 232; cf. a. 1707, 1790, 1819, *ibidem*: 22, 190, 371).

Ocurența sintagmelor *miază coastă* şi *piatră hotar*, în comparație cu *piatră hotarnică*, din acelaşi text, impune interpretarea, nu fără rezervă până la noi atestări, că structurile respective reprezintă formulări specifice stilului administrativ vechi.

„Prototipul sintactic” (cf. Vulpe 2004 [1967]: 68) al acestui tip de compuse poate fi raportat la modelele arhaice (cu formă unică în flexiune) semnalate, în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea, sporadic la substantive comune şi, relativ frecvent, la substantive nume proprii: *mâna **biereu***[lui] *de cetate Bistriței* (a. 1601–1605, *apud* Avram *et alii* 2007: 81); *feciorul **răposatu***[lui] *Mihai Voevod* (a. 1616, *apud* Diaconescu 1970: 223; cf. Coteanu 1964: 435–454).

Constatăm, de asemenea, asemănări de structură, un paralelism sintactic (relativ) între variantele sintagmelor discutate şi grupul substantiv + substantiv (comun sau propriu), la nominativ-acuzativ (articulat), cu funcție de atribut genitival, ocurent în arii marginale ale dacoromânei, în secolele al XIX-lea – al XXI-lea (cf. Neagoe 2011: 167; Neagoe 2012: 41).

Pentru secolul al XIX-lea, exemplele sunt extrase din documente variate.

Acte de proprietate (din Oltenia): *Această jumătate partea mea o las dar la casa **răposatu***[lui] *frate-meu* (Arh. Olt., nr. 18–19: 179, a. 1820); texte folclorice versificate culese în Banatul sârbesc: *la mâna **Tătaru*** (Picot 1889: 40) şi în Maramureş: *casa **Gheorghi*** (Weigand 1897: 292).

În perioada următoare (secolele al XX-lea şi al XXI-lea), atestările sunt mai numeroase; ele provin, exclusiv, din textele dialectale culese recent:

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

în Maramureş:

> *unu o ţălit* [= a nimerit] *cu baltagu ş-o tăiat mâna* ***pruncu***[lui] *Hanului din Ţara* (H)*ăţagului*; *Balcu şi Gorzu o fo fondamentu* ***satu***[lui] *ista* (Papahagi 1925: 158–159);

în Ţara Oaşului:

> *La giumătate* ***codru*** */ S-o pus gios s-o hodinit;* o *mutat păn la giumătate* ***satu*** (Muşlea 1932: 163, 227);

în gaiurile crişene vorbite în Ungaria:

> *postu Crăciun* (Marin 2000: 197–198; TD–Ung. LXXVII);

Precedat de prepoziţiile *înaintea* sau *dânantea*[18], genitivul nemarcat are funcţia de complement indirect pe lângă verbul *n-a trece*:

> *mama cum am zîs că mama o murit în trezăşînouă / atunci am fost dă patrusprezece ani // până-i lumea... până-i lumea n-a trece dînaintea* ***ochii*** *meale număru cela du pă copârşău* (TD–Ung.: 41).

În Ţara Moţilor, a fost înregistrată, sporadic, construcţia la substantive proprii, exprimând un raport atributiv, nemarcat: *să fiu noră Pucuţoo*[19] (Petrovici 1939: 159);

În graiurile bucovinene (Turculeţ 1984: 380) şi în graiurile din Basarabia:

> *M-am pornit să-mi cat loc la stână;*
> *Când comarnicu l-am găsit*
> *Atunci oile le-am prăpădit.*
> *Mă pornesc la zaria* ***dealu***[20]
> *Mă tâlnesc c-un lupuşor* (Şandru 1933: 105)

şi în cele transnistrene:

[18] În textele vechi, prepoziţia *(îm)prejur* (nearticuată) este construită, de asemenea, cu substantive în acuzativ, echivalente cu genitivul: *O sută de vonici era puşi de straje prejur* ***groapă*** (Varlaam *apud* DLR s.v.); *Lanţul acesta iaste prejur* ***mine*** (*apud* Arvinte 2004: LX). În sudul subdialectului crişean, Gh. Pavelescu (1945: 87) a notat într-un colind (formă relativ fixată prin tradiţie) acelaşi tip de construcţie cu prepoziţia *împrejurul*: *Că eu la Fiu am curuit*/ *Un roş vreşmânt* /*Până-n pământ / Şi de larg pejur* ***pământ***.

[19] Din cauza fonetismului, specific graiului moţilor, construcţia pare ambiguă din punct de vedere morfologic şi sintactic.

[20] Forma nu a fost impusă din necesităţi prozodice. La sfârşitul secolului al XVII-lea şi la începutul secolului al XVIII-lea, sintagma este atestată în documente particulare, cu genitivul marcat în planul expresiei: [Hotarul] *de acolo apucă zarea* ***dealului*** *drept* ***în deal*** (a. 1819, Stefanelli 1915: 371).

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

capătu ***lemnu***, *în timpu* ***cosîtu****, munca câmpu, Crucea Badea Cucu* (Gr. rom. 1998: 95);

ş-acel balaure [se ascundea] *în stânci acoló/îm malu* ***Prutu***[21] (TD–Bas.: 298).

*
* *

Considerăm că se impun o serie de remarci generale:

1. Din punct de vedere etimologic, *miază păresimi* (ca termen generic) este integrat în structurile stabile alcătuite dintr-un a d j e c t i v + substantiv, alături de compusele *miază noapte*[22] şi *amiazăzi* (cf. Popescu-Marin *et alii* 2007: 241), în care adjectivul determinant precedă substantivul determinat.

2. Spre deosebire de secolele anterioare, formaţiunea prezintă o distribuţie limitată spaţial în dacoromână.

3. Cele două elemente lexicale asociate ale sintagmei, în ciuda vechimii lor, nu sunt sudate. Din punct de vedere diatopic, admitem că în mentalul colectiv s-a produs o reinterpretare a structurii grupului, evidenţiată de glisarea termenului *păresi(mi)* din regent în d e t e r m i n a n t n o m i n a l (pe lângă *miez*, *miază*), care exprimă raporturi sintactice atributive echivalente redate, în arii opozabile, atât prin forme marcate flexionar (prin desinenţe sau articol enclitic), cât şi prin forme nemarcate, identice cu cele de nominativ-acuzativ. Un argument privind calitatea de determinant al substantivului *păresă(mi)* este substituirea lui, într-o zonă destul de extinsă, prin corespondentul semantic *post*, pătruns pe cale cultă; ambii determinanţi ascund un raport de subordonare exprimat formal prin juxtapunere.

4. Forma *părească*, în comparaţie cu *păresimi* din expresia *Miază Păresimi*, este prevalentă în ansamblul teritoriului cercetat; *păresimi* se păstrează în anumite arii ale subdialectului bănăţean, inclusiv în Banatul sârbesc (cf. ALRT, II, pct. 4), în vestul Ţării Haţegului, punctual, în estul Munţilor Apuseni (pct. 138) şi în sud-vestul Transilvaniei (pct. 129).

5. Tabloul sinoptic şi comparativ, prezentat pe hărţile sintetice, redactate de noi, arată că expresiile lexicale sinonimice, care au curs în arii complementare, limitate la zonele intracarpatice vestice şi nordice, precum şi la graiurile basarabene şi transnistrene, se diferenţiază prin ansamblul de opoziţii paradigmatice ale substantivului regent şi ale determinantului, precum şi prin modalităţile sintactice de exprimare a raportului atributiv din punct de vedere formal.

6. Variantele lexico-gramaticale ale sintagmei *miază păresi(mi)*, coroborate cu atestările similare din alte grupuri de cuvinte, atestate, aproximativ, în aceleaşi

[21] În acelaşi text apare, în raport de variaţie liberă, *pi malu Prutulu* (*ibidem*).

[22] În dialectul aromân, *ńeadză* (< lat. *media*), invariabil, este compatibil în compunere cu numeroşi constituienţi: *ńeadză dzuuă*, *ńeadză-iarnă*, *ńeadză-noapte*, *ńeadză-oară*, *ńeadză-prândzu*, *ńeadză-prumuveară*, *ńeadză-toamnă* etc, cf. DDA s.v.

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

arii periferice ale dacoromânei, reprezintă un martor important al conservării tiparului sintactic arhaic relativ la exprimarea raportului atributiv nemarcat.

7. Atât din perspectivă sincronică cât şi din perspectivă diacronică, această particularitate rămâne izolată în sistemul morfosintactic al substantivului românesc la nivel dialectal.

Ocurența construcțiilor nonmarcate (cu forme unice în flexiune) în sintagme alcătuite din substantive comune şi proprii, distincte prin conținutul contextual, atât în diacronie, cât şi în graiurile contemporane, poate servi ca argument pentru persistența unui tipar morfosintactiv arhaic (prin opoziția marcat-nonmarcat), cu circulație foarte redusă ca frecvență şi ca distribuție spațială, t o l e r a t în raport de variație liberă, dar având capacitatea de a se manifesta, în toate etapele evolutive ale limbii române, în ariile marginale dacoromâne.

Toate exemplele discutate rămân periferice sistemului gramatical dialectal, dar confirmă tendința de exprimare prin mijloace diferite a raportului atributiv.

Aceste structuri invariabile, relațional-echivalente, ale exprimării atributului substantival se întâlnesc în anumite grupuri de cuvinte, în variație liberă: *sudoarea calu*; în compusele vechi[23]: *miază păreasă, miezele păresele, miază cale* etc.; în construcții cu posesiv conjunct al termenilor nume de rudenie: *pe lumele lu moşu omu meu* (TD–Bulg., LXXXVI); *soru-mia o visat ursatorile fiie-sa* (ALRT, II, pct. 836: 270); la nume de persoană: *Crucea Badea Cucu*; şi la nume topice: *malu Prutu*.

BIBLIOGRAFIE

Arvinte, Vasile, 2004, *Normele limbii literare în Biblia de la Bucureşti (1688)*, Iaşi, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.

Avram, Mioara (coord.), Fulvia Ciobanu, I. Rizescu, Laura Vasiliu, 2007, *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea*, Bucureşti, Editura Academiei Române [Avram *et alii* 2007].

Bogrea, Vasile, 1971 [1925], *Pagini istorico-filologice*. Cu o prefață de acad. Constantin Daicoviciu. Ediție îngrijită, studiu introductiv şi indice de Mircea Borcilă şi Ion Mării, Cluj, Editura Dacia.

Cazacu, B., 1947, « Remarques des adjectifs sur l’emploi possessifs en roumain », *Bulletin linguistique*, 15, p. 95–102.

Coteanu, I., 1964, „Schiță a declinării în româna comună”, *Studii şi cercetări lingvistice*, XV, 4, p. 445–469.

Densusianu, Ov., 1938, *Histoire de la langue roumaine, tome second, Le seizième siècle*, Paris, [Densusianu, HLR, II].

Diaconescu, Paula, 1970, *Structură şi evoluție în morfologia substantivului românesc*, Bucureşti, Editura Academiei.

Drăganu, Nicolae, 1927, „Etimologii”, *Dacoromania*, IV, 1924–1926, p. 739–774.

Drăganu, Nicolae, 1943, *Morfemele româneşti ale complementului în acuzativ şi vechimea lor. Un capitol de sintaxă românească*, Bucureşti.

Fischer, I., 1985, *Latina dunăreană*, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică.

Iliescu, Maria, 2006, « La grammaticalisation de l’expression du déterminant d’appartenance en ancien français et en roumain », *Revue roumaine de linguistique*, 51, p. 211–222.

[23] Ca şi celelalte limbi romanice, româna nu a dezvoltat compunerea ca procedeu curent.

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

Marian, S., Fl., 1899, *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, vol. II. *Păresimile*, Bucureşti, Ediţiunea Academiei Române.
Marin, Maria, 2000, „Elemente arhaice sau învechite în morfoxintaxa graiurilor româneşti din Ungaria", *Fonetică şi dialectologie*, XIX, p. 197–209.
Mihăescu, H., 1960, *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman*, Bucureşti, Editura Academiei.
Muşlea, I., 1932, „Cercetări folklorice în Ţara Oaşului", *Anuarul Arhivei de Folklor*, 1, p. 117–241.
Neagoe, Victorela, 2011, „Morfosintaxa articolului în graiurile dacoromâne în secolul al XIX-lea", *Limba română*, 60, p. 162–176.
Neagoe, Victorela, 2012, „Morfosintaxa articolului în graiurile dacoromâne actuale", *Fonetică şi dialectologie*, 21, p. 34–62.
Papahagi, Tache, 1925, *Graiul şi folklorul Maramureşului*, Bucureşti.
Pavelescu, Gh., 1945, „Cercetări folklorice în sudul judeţului Bihor", *Anuarul Arhivei de Folklor*, 7, p. 35–122.
Petrovici, Emil, 1935, „Folklor din Valea Almăjului (Banat)", *Anuarul Arhivei de Folklor*, 3, p. 25–158.
Petrovici, Emil, 1939, „Folklor de la moţii din Scărişoara", *Anuarul Arhivei de Folklor*, 5, p. 111–175.
Picot, Émile, 1889, *Chants populaires des roumains de Serbie*, Paris.
Pop, Sever, 1933, « La carte 'mijlocul postului mare' (mi-carême) (I) de l'Atlas linguistique de la Roumanie », în Pop 1966, p. 89–95.
Pop, Sever, 1943, « La terminologie religieuse dans le domaine de la langue roumaine », în Pop 1966, p. 487–505.
Pop, Sever, 1947, « L'Atlas linguistique roumain », în Pop 1966, p. 199–237.
Pop, Sever, 1966, *Recueil posthume de linguistique et dialectologie*, Gembloux.
Popescu-Marin (coord.), Eugenia Contraş, Cristina Gherman, Finuţa Hasan, Rodica Ocheşeanu, 2007, *Formarea cuvintelor în limba română din secolele al XVI-lea–al XVIII-lea*, Bucureşti, Editura Academiei Române [Popescu-Marin *et alii* 2007].
Puşcariu, Sextil, 1931, „Pe marginea cărţilor III", *Dacoromania*, 6 (1929–1930), p. 484–536.
Rosetti, Al., 1968, *Istoria limbii române de la origini până în secolul al XVII-lea*, Bucureşti, Editura pentru Literatură [Rosetti, ILR].
Stati, Sorin, 1961, *Limba latină în inscripţiile din Dacia şi Scythia Minor*, Bucureşti, Editura Academiei.
Stefanelli, T. V., 1915, *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului moldovenesc*. Culese, adnotate şi publicate, Bucureşti.
Şandru, Dumitru, 1933, « Enquêtes linguistiques du Laboratoire de phonétique expérimentale de la Faculté des Lettres de Bucarest. I., Bessarabie », *Bulletin linguistique*, 1, p. 89–107.
Ştefănucă, P. V., 1937, „Cercetări folklorice pe Valea Nistrului-de-Jos", *Anuarul Arhivei de Folklor*, 4, p. 31–226.
Timotin, Emanuela, 2010, *Descântecele manuscrise româneşti* (secolele al XVI-lea – al XIX-lea), Bucureşti, Editura Academiei Române.
Turculeţ, A., 1984, „Articolul *lui* în graiurile dacoromâne", în *Omagiu Gavril Istrate*, Iaşi, p. 365–389.
Valentini, Cecilia, 2015, „La sostituzione del genitivo latino in documenti privati altomedievali: principi semantici alla base del mutamento linguistico", în Stanciu Istrate, Maria, Daniela Răuţu (ed.), *Lucrările celui de-al şaselea simpozion internaţional de lingvistică, Bucureşti, 29–30 mai 2015*, Univers Enciclopedic Gold, p. 463–471.
Väänänen, V., 1967, *Introduction au latin vulgaire*, Paris, Klincksiek.
Vulpe, Magdalena, 2004 [1967], „Fapt dialectal şi fapt popular", în Magdalena Vulpe, *Opera lingvistică* I. *Dialectal, popular, vorbit*, Cluj-Napoca, Clusium, p. 61–67.
Weigand, Gustav, 1897, "Körösch – und Marosch – Dialekte", *Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig*, 4, p. 250–336.

BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

SIGLE

ALR I: *Atlasul lingvistic român*. Partea I, de Sever Pop. vol. I, Cluj 1938; vol. II, Muzeul Limbei Române/Otto Harrassowitz, Sibiu/Leipzig, 1942.
ALR II, I: *Atlasul lingvistic român*. Partea II, de Emil Petrovici, vol. I, Muzeul Limbei Române/Otto Harrassowitz, Sibiu/Leipzig, 1940.
ALR II, s.n.: *Atlasul lingvistic român*. Partea a II-a, serie nouă, de Emil Petrovici. Redactor principal Ioan Pătruț, vol. I–VII, Editura Academiei, 1956–1972.
ALRT, II: Emil Petrovici, *Texte dialectale culese de... Suplement* la *Atlasul lingvistic român II* (ALR II), Muzeul Limbei Române/Otto Harrassowitz, Sibiu/Leipzig, 1943.
Arh. Olt.: „Arhivele Olteniei", Craiova, 1922 ş.u.
CADE: I.-A. Candrea şi Gh. Adamescu, *Dicţionarul enciclopedic ilustrat*, Bucureşti, Editura „Cartea Românească", 1926–1931.
Chestionarul ALR I: *Chestionarul Atlasului Lingvistic Român* I, elaborat, în cadrul Muzeului Limbii Române, sub conducerea lui Sextil Puşcariu, de Sever Pop şi editat, în cadrul Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară, de Doina Grecu, I. Mării, Rodica Orza, S. Vlad. Coordonator: I. Mării, Cluj, 1989.
Ciorănescu: Alejandro Ciorănescu, *Diccionario etimológico rumano*, Universidad de La Laguna, 1958–1966.
DDA: Tache Papahagi, *Dicţionarul dialectului aromân, general şi etimologic*. Ediția a doua augmentată, Bucureşti, Editura Academiei, 1974.
DLR: *Dicţionarul limbii române. Literele M* şi urm., Bucureşti, Editura Academiei, 1965 şi urm.
Et. Wb.: Sextil Puşcariu, *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen*. Zweite, unveränderte Auflage, Heidelberg, 1975.
Gr. rom.: Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, „Graiuri româneşti din Ucraina şi Republica Moldova", în *Fonetică şi dialectologie*, XVII, 1998, p. 69–155, republicat în Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, *Cercetări asupra graiurilor româneşti de peste hotare*, Bucureşti, [f.e.], 2000, p. 42–121.
REB, I, II: Anton Golopenția, *Românii de la est de Bug*, I–II. Volume editate, cu introducere, note şi comentarii de prof. dr. Sanda Golopenția, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006.
REW^3: *Romanisches etymologisches Wörterbuch*^{3}, von W. Meyer-Lübke, Heidelberg, Carl Winter, 1935.
Scriban: August Scriban, *Dicţionaru limbii româneşti*, Iaşi, 1939.
TD–Bas.: *Graiuri româneşti din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei şi nordul Maramureşului. Texte dialectale şi glosar*, de Maria Marin, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, Vasile Pavel, Bucureşti, 2000.
TD–Bulg.: Victorela Neagoe, Iulia Mărgărit, *Graiuri dacoromâne din nordul Bulgariei. Studiu lingvistic. Texte dialectale. Glosar*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006.
TDRG: H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, vol. I-III, Bucureşti, 1903–1924; ed. a II-a, 1986–1989, 3 vol. ed. a III-a, 2000–2005, 3 vol.
TD–Ung.: Maria Marin, Iulia Mărgărit, *Graiuri româneşti din Ungaria. Studiu lingvistic. Texte dialectale. Glosar*. Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005.

Y A-T-IL UN MOT COMPOSÉ *MIAZĂ PĂRESIMI*?

Résumé

Les cartes morpho-syntaxiques réalisées selon le modèle de la carte lexicale fondée sur les réalités linguistiques notées sur place pour l'ALR et commentées par Sever Pop (dès 1933) dans son étude onomasiologique au sujet du mot composé *miază păresi(mi)* 'mi-carême' ont permis à l'auteur de déceler, par la comparaison des aires dialectales corrélatives, trois types de structures formelles du complément du nom, exprimés soit par le génitif marqué [par les désinences et par les articles: (*miez*,

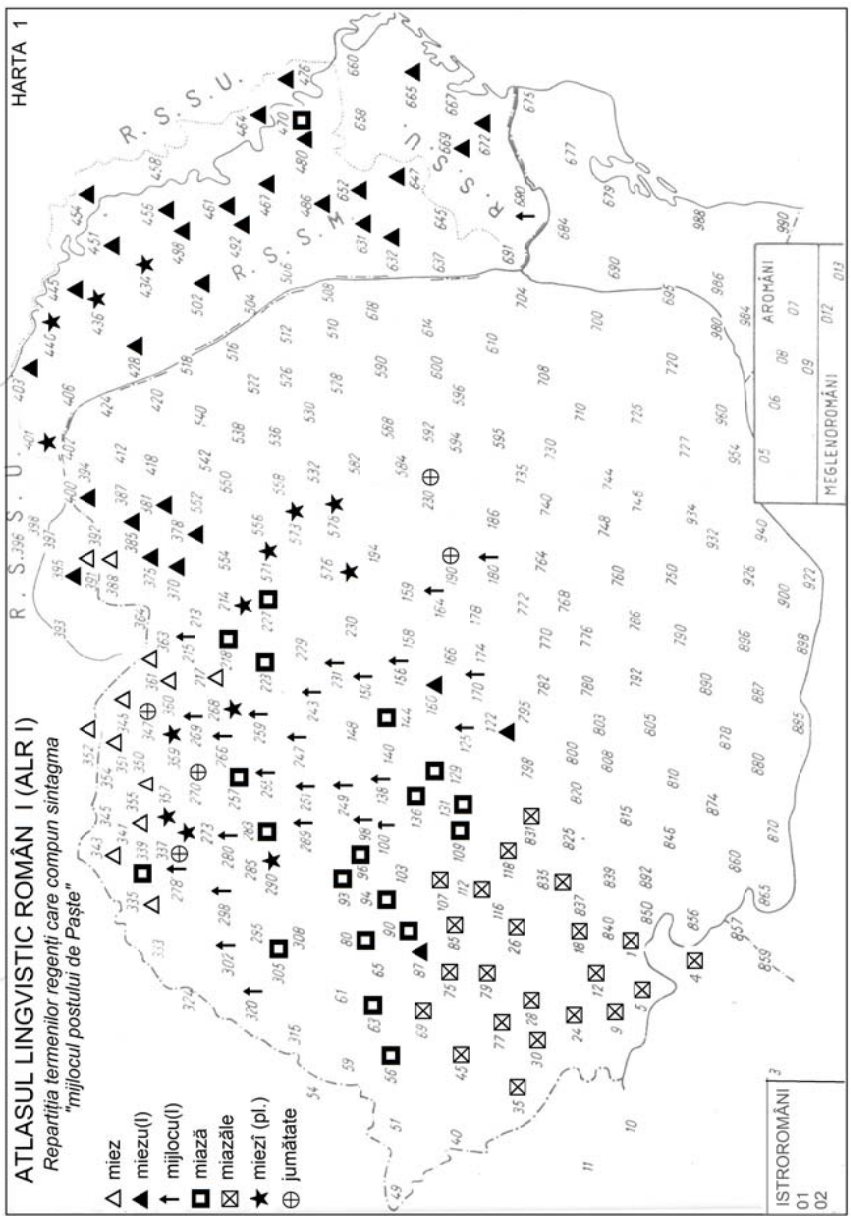
BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)

miază) *păresî*, *păresîlor*, *păresimilor*, *păreților*, (*mijlocul*) *postului*], soit par le génitif non marqué [(*miez*, *miază*, *miezăle*) *părească*, *păresimi*, *părezăle*, *părete*, *părețîi*, *post(ul)*] et, rarement, par des constructions prépositives, ayant la valeur du génitif: (*miez*) *de păresimi*, (*miezăle*)-*m păresimi*, (*jumăta*) *de post*, (*jumătate*)-*m post*.

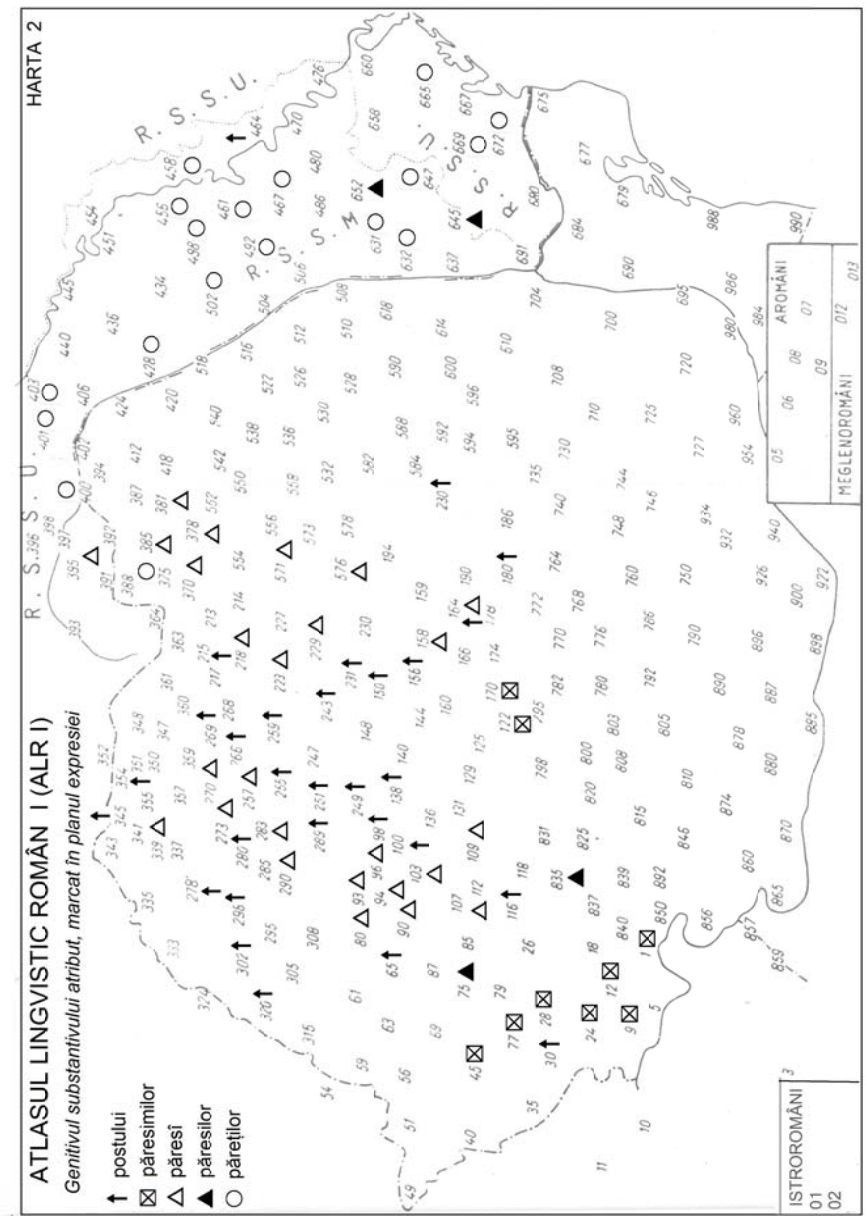
L'attention spéciale accordée au complément du nom exprimé par le génitif non marqué (ayant une forme de nominatif-accusatif) se justifie par la tendance de réduction des cas régimes – une tendance connue en bas latin et dans les époques anciennes de certaines langues romanes, enregistrée également dans les textes roumains des XVI^{e}-XVII^{e} siècles : *mâna biereu*[lui] *de cetate Bistriței*, de même que dans les textes dialectaux contemporains qui renferment un matériel varié attesté dans les aires périphériques : *capătu lemnu*[lui], *fundamentu satu*[lui], *malu Prutu*[lui] etc.

Il est intéressant de remarquer que l'Atlas met en évidence aussi les synonymes grammaticaux d'un territoire.

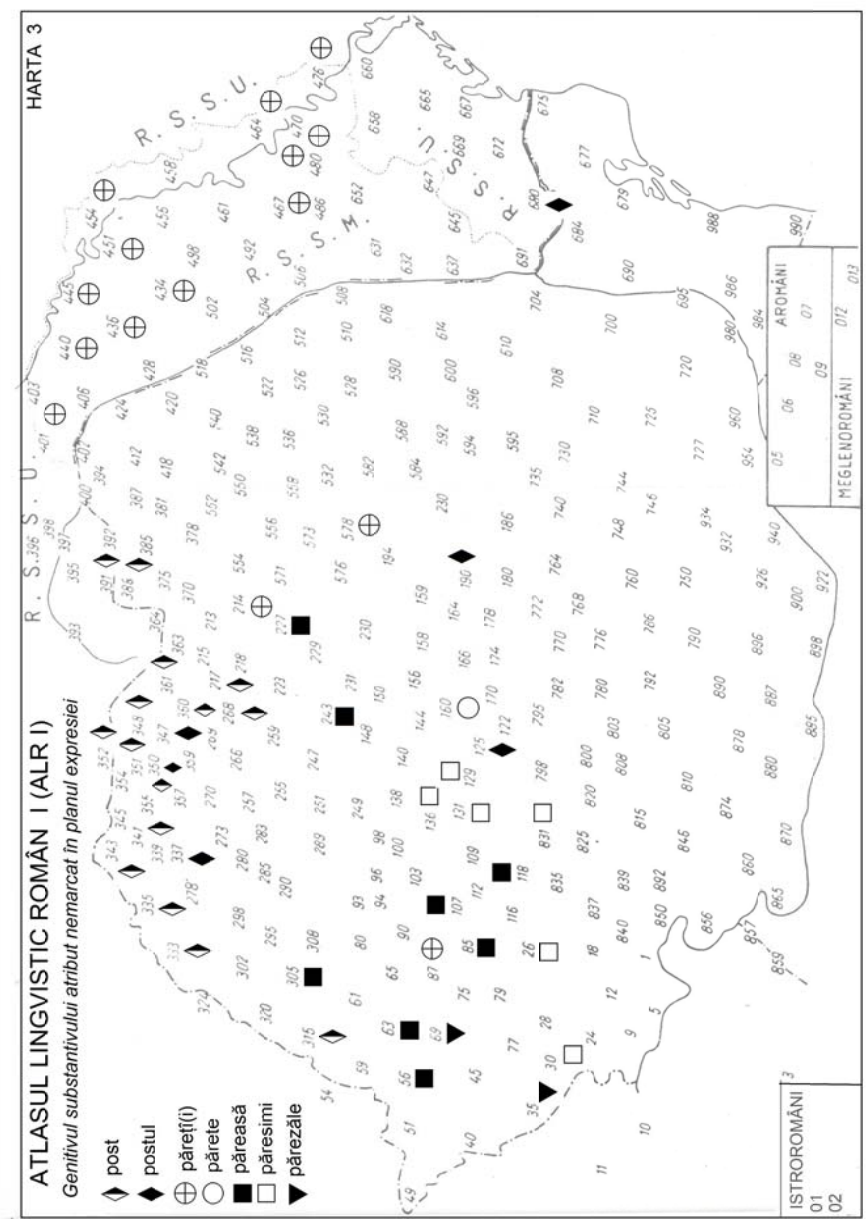
BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)



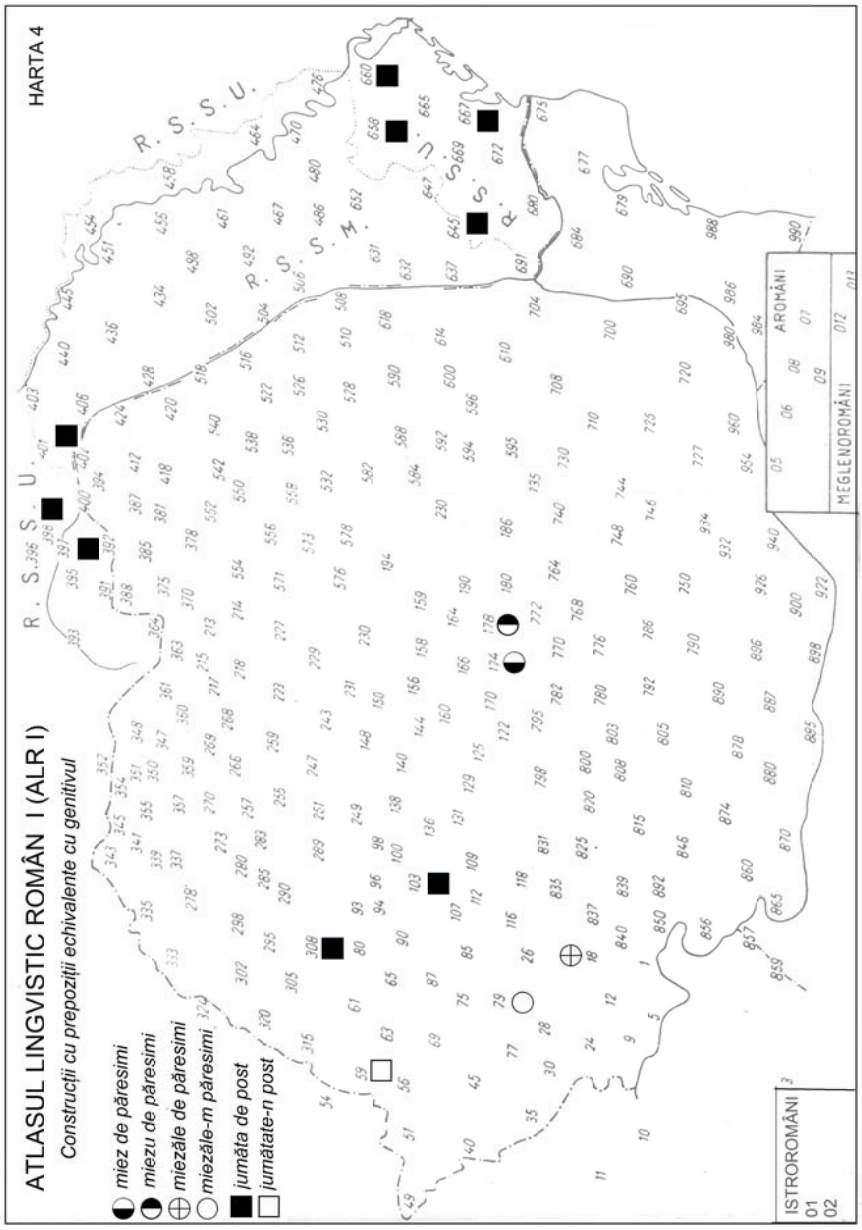
BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)



BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)



BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)



BDD-A31118 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:49 UTC)